

Magris, escriptor de la memòria europea

Xavier Pla

Quan l'any 1986 Claudio Magris (Trieste, 1939) va publicar el seu llibre *El Danubi*, res no feia pensar que aquell assagista, narrador i professor de literatura germanica aconseguiria un reconeixement d'audiència internacional tan unànime. L'enorme cultura d'història europea comparada i les contínues referències al món clàssic, literari i pictòric, que apareixen en els llibres de Magris, escrits de vegades amb una ironia mordaç i, sobretot, a través d'un gènere híbrid, a mig camí de l'autobiografia, el llibre de viatges i l'assaig cultural, farien pensar més aviat en un autor de culte, de minories. Però els seus llibres, travessats fonamentalment per una poderosa indagació sobre la identitat contemporània, amb fortes dosis de nostàlgia i necessitat de salvació, han connectat recentment amb un públic molt més ampli que reconeix en les seves reflexions les històries, esperances i il·lusions de la modernitat.

Entre les seves facetes més interessants, Magris presenta la de l'articulisme polític i literari als periòdics i revistes. L'autor de *Microcosmos* és, bàsicament, un autor del *Corriere della Sera*, el diari on ha col·laborat amb més assiduitat durant els deu darrers anys. *Alfabet* és una selecció dels seus escrits, reordenats, travessats per l'erudició comparatista i la reflexió literària, ètica i política. Fidel a les seves conviccions, Magris continua defensant que l'escriptura s'alimenta sempre del mite i, per això, escriu sobre els pares i no sobre els fills. No estrictament sobre els pares biològics, és clar (tot i que aquest volum és dedicat a la seva mare), sinó sobre els seus pares literaris, aquells autors que l'han marcat des de la infantesa i l'adolescència fins als d'ara mateix, des de Salgari (el primer llibre que Magris va llegir a la vida va ser *Els misteris de la jungla negra*), fins a autors contemporanis seus, com ara el seu admirat Richard Kapuscinski ("un

Alfabet (assaigs de literatura)

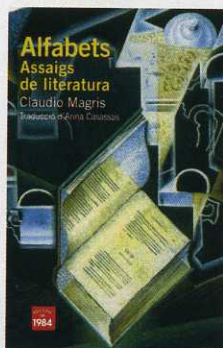
CLAUDIO MAGRIS

Traducció d'Anna Casassas

Edicions de 1984

Barcelona, 2010

476 pàgines / 22 euros

escriptor fulminant que revela una gran força poètica"), o Jorge Semprún ("els seus llibres s'obren a moments d'extrema desolació i alhora epifanies de significat"). Un espai privilegiat és reservat a Joseph Roth, l'inoblidable autor de *La marxa de Radetzky*, entre tantes obres, a qui Magris va dedicar tot un llibre i que,

nostàlgic, sempre és present en els seus assaigs. A més de les referències literàries, Magris esmenta sovint obres cinematogràfiques que l'han commogut, des de les de Jean Renoir o Alain Resnais fins a *Apocalypse Now* o la més recent *American Beauty*, i són nombroses les referències a exposicions, com la que es va dedicar al CCCB a Jorge Luis Borges. Per sobre de tot, hi ha dues figures que els lectors de Magris ja estan acostumats a veure entrar i sortir dels seus llibres, Ibsen i Kafka, i dos personatges mítics que sembla que el perseguiran ja fins a la seva mort: Orfeu i Eurídice. Per Magris, tots són branques d'un mateix tronc que configura l'alfabet del món.

Un dels articles més interessants és el que Magris va escriure l'any 2007 després de quedar colpit per la revelació de les mentides de l'impostor Enric Marco. "Què passa quan la veritat ve de la boca d'un mentider?", es demana angoixat. Marco, que va arribar a ser president de l'Amical Catalana de Mauthausen sense haver estat mai en un camp de concentració nazi, va acabar admetent la impostura, però no s'ha penedit mai de res i encara ha declarat que ho va fer per una causa justa. Més enllà de constatar que amb la seva actuació Marco ha portat aigua al "verinós molí del negacionisme", Magris defensa per sobre de tot la necessitat contemporània del compromís ètic amb la veritat.

DE BEZIGE BIJ